పి. వి. రమణ

[illegible] వను [illegible] అంగ [illegible] [illegible] ముచ్చటించేది [illegible] [illegible] వాసింది. "[illegible] [illegible]? పిచ్చి పిల్ల. వయసు కూడా [illegible] అమ్మా, అమ్మా అంటూ క్షణం [illegible] తన వెంట తిరిగేది. [illegible] ముచ్చుకొని కబుర్లు చెప్పేది. తన పనిపాట్లకు ఆటంకం కలిగినా ఏదేదో అల్లరి చేసేది. తాను పను క్కొంటే బుంగమూతి పెట్టి మూగ నోము పట్టేది.

అటువంటి కూ[illegible] నేడు తాను ఊహించలేనంత మార్పుతో ఎదిగి పోయింది. ఎగిరే[illegible]తున్న మనసు, ఆ మనసులోంచి పరిమళించే కొత్త ఆశలు, ఆ ఆశలతో అలంకరించుకొన్న రూపురేఖలతో, తన కూతురు తనకే వింతగా కనిపిస్తున్నది. విస్మయాన్ని కలిగిస్తున్నది. కాకపోతే "నీకూడా వచ్చిన ఆ అబ్బాయి ఎవరే" అని పొద్దుట తాను ప్రశ్నిస్తే, "కా[illegible]లిసిన వాడేనమ్మా" అని సమాధాన మిస్తుందా? కని పెంచిన తల్లి తానొకతె ఎదురుగా ఉన్నాననే బెదురైనా లేకుండ ఆ పరాయి వ్యక్తితో అంత చనువుగా మాట్లాడుతుందా? అంతగా పూసుకు పూసుకు తిరుగుతుందా? "ఇదేమిటే? నలుగురూ ఏమను కుంటారు" అని తానడిగితే, "ఇప్పుడు నాకు కావలసింది నలుగురి సంగతి కాదమ్మా. నే మనసుపడ్డ వ్యక్తిని చేసుకొందుకు మీ ఆశీస్సులు" అంటూ తెగేసి చెప్పి, లోని కెళ్ళిపోతుందా? కన్నతల్లినే! నా దగ్గరకూడా దానికి దాపరికాలెందుకు? అట్లా తుంచి తుంచి మాట్లాడకపోతే, మనసు విప్పి విషయ మంతా తనతో చెప్పకూడదా? తాను కూడా అంత పరాయిదై పోయిందా?

తరాల మార్పుతోపాటు, అంతర్యాల హెచ్చుతగ్గులుకూడా ఈ నాటి పిల్లల్లో ఎంత శీఘ్రంగా అలుముకు పోతున్నాయో! పెండ్లి, పెండ్లి అంటూ ఎవరికి వారే దారు ఏర్పరుచుకుంటే, ఇహ పెద్ద

లంటూ ఎందుకు? మంచి చెడ్డల విచారణ చేసి?' ఎడతెరిపి లేని ఆలోచనలతో మల్లమ్మ మనసు అలిసిపోయింది. మధ్యలో చిన్నబుచ్చుకుపోయింది. కూతురు [illegible] చెప్పి [illegible] పోతున్న విషయ [illegible] ఉండిపోయింది.

ఆ రాత్రి భర్త శంకరయ్యకు అన్నం వడ్డిస్తూ [illegible] చెప్పింది మల్లమ్మ.

"[illegible]"

[illegible] చూశాడు శంకరయ్య.

"[illegible] మా రక్కడికి వెళ్ళి విచారించం"

"ఎక్కడికి?"

"అమ్మాయి చెప్పిన ఇంటికి."

"ఏ ముఖం పెట్టుకొని?"

"మన బాధ్యత మనకు ఉండనే ఉందిగా?"

"ఆ విషయం సరేనే. ఎట్లా వెళ్ళాలి, ఏం మాట్లాడాలి అన్నదే నన్ను వేధిస్తున్నది. అది ప్రేమించావనటం, నే వెళ్ళి సంబంధం గూర్చి అలా తీసి రావటం— అసలు వాళ్ళేమనుకుంటారు? నన్ను తేలిక చేసి మాట్లాడరా?" శంకరయ్య సంశయాల మధ్య నలిగిపోతూ అన్నాడు.

"ఇందులో వెనకా ముందూ ఆడే దేముందండీ! కలిసి వస్తే ముడి పడుతుంది. దాని ముచ్చటా తీరుతుంది. కానప్పుడు మన బరువు మనకు ఉండనే ఉంది." శంకరయ్య కర్తవ్యాన్ని, ధర్మాన్ని సర్దు చేస్తూ పలికింది మల్లమ్మ.

ఒత్తిడి పెట్టి భర్తను కూతురు కలలు గనే ఇంటికి పంపించిన్నమాటే గాని, శంకరయ్య వెళ్ళిన క్షణం నుంచీ మల్లమ్మ ఆరాటం ఎక్కువే అయింది. మనసులో దుఃఖ బరువు చేరింది. సందేహాలతో, సమస్యలతో ఆమె గుండె పిడి గుండెమే అయింది. 'కూతురు భవిష్యత్తును తలుచుకొంటున్న కొద్దీ తన మనసు మబ్బులు దట్టంగా కమ్ముకొన్న ఆకాశమే అవుతున్నది. ఈ సంబంధం కుదిరితే తన కూతురు అది ముచ్చటైన పెద్ద ఇంట్లో నిత్యం మురిసిపోగా [illegible] పెట్టుకుంటుంది. కాలం, ఖర్మం కలిసిరాక వ్యతిరేకమైతే?' ఇక ఆ [illegible] ఆలోచించలేకపోయింది మల్లమ్మ.

'పెండ్లైనా తన కాలానికి, ఈ నాటి [illegible] పొందిన లేదు. పోటీ లేదు. ఆ నాడు పెండ్లిమాపులంటే ఒక యజ్ఞం. కన్నె హృదయంలో అలజడి; ఆందోళన. మరో వైపు పరవశాల్లో తెలియని మధుర మైన అనుభూతి. తన జీవితంలో అందుకో బోయే మాతృత్వానుభవంపై చెప్పుకో లేని మూగాశల్లు. పెండ్లైన గుండెలపై శాశ్వత రక్షగా నిలిచే మంగళసూత్రాలపై ఆరాధనతో కూడిన నిరీక్షణ. జీవితాంతం తన్ను నడిపించే, తన హృదయాన్ని ఆక్రమించే దైవం లాంటి మరో తోడు, తన అంతరంగానికి అధిపతి, తన కలలకు, కళ్ళకు అమృతమూర్తి, ఆ మూర్తిపై మనసులో పెరిగి పెరిగి స్థిరమైన కాంక్ష. ఇది బహిర్గతం చేయలేని బలహీనత. ఎన్నో ఆంక్షలు. ఎన్నో అవరోధాలు. నా పెండ్లిచూపులు. తనని పరిశీలించటానికి వచ్చిన ఆ మాతన అతిథిని చూడాలన్న ఉబలాటం. తల ఎత్తలేని బిడియం. [illegible] చూస్తే తన్ను [illegible] చెప్పరేం [illegible] [illegible] అంతరాయ, [illegible] గాని ఆనాడు [illegible] అదృష్టానికి పోవకుండా [illegible] ఈ నాడు? ఎవరికి [illegible] ఎవరి దారి వారిదే. కూతురు [illegible] చదువులు చదువుతున్న [illegible] మల్లమ్మ ఎంతగా ముచ్చట పడుతుందో, ఆ కూతురు తెచ్చి పెట్టిన [illegible] ఇప్పుడు అంతగా సతమతమై పోతున్నది. రాబోయే రేవును, ఆ రేవులో సంభవించబోయే పరిణామాన్ని తలుచుకొంటూ ఉండిపోయింది మల్లమ్మ.

తాను వెరుకడలుచుకున్న గడపను తొక్కగానే దాటలేగాడు శంకరయ్య. లోపలికి అడుగు వేస్తున్నాడు గుండెలు భారంగా ఊగిసలాడాయి. అంతరాత్మలో ఘోష బయలుదేరింది. మనసులో సంఘర్షణ ముసురుకొంది. తన బాధ్యతకు తన కూతురే మూలాన్ని అవుతున్నందుకు, ఒదే తన మార్గాన్ని సుగమం చేస్తున్నందుకు ఏదో బరువు దింపుకొంటున్నట్టుగా ఒక మూల అనిపించినా, దూరా వారా సంభాషణ ఏ రీతిగా ఆరంభించాలనే [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పరంధామయ్యను [illegible] కుశల ప్రశ్నలు [illegible] పోయాయి. అనువంశ [illegible] తో ఆటని [illegible] తమ ఇద్దరి మధ్య [illegible] గతమంతా కళ్ళముందు [illegible].

పరస్పరం చేయి [illegible] ఆ [illegible] ఆటే హెచ్చుతకు అక్క [illegible]. [illegible] పెరుగుతున్నాయి. పందేలు మీరుతున్నాయి. పరంధామయ్య, శంకరయ్య పోటాపోటీగా ఆటకు కలియబడ్డారు. పోట్లు పొడుస్తున్నా, నిరసం పెంచు కొంటున్నా లేనంత భావం భాగ్యులకీ కలగలేదు. అదృష్టం కలిసి వచ్చే వ్యక్తి ఒకలో ఉంది. దురదృష్టం వెన్నంటే వ్యక్తికి పరాజయం. శంకరయ్య సర్వస్వం పోయింది. ఇక తన వద్ద నాది అని చెప్పుకోదగ్గ దేదీ లేదు. బరువు గుండెతో లేచాడు. భారంగా అడుగులు వేస్తూ ఇంటిదారి పట్టాడు. పరంధామయ్యను పెన్నిధి వరించింది. కేరింతలు కొడ్తే మనసుతో, కోటి ఉత్సాహంతో టాక్సీలో ఇల్లు చేరుకున్నాడు. పరంధామయ్య అత్మ అల్లరి పెట్టబోయింది. తప్పు అని వారించబోయింది. తప్పుకు తప్పుకు తిరిగాడు. పూలమ్మిన ఊళ్ళో కట్టె లమ్మటం ఎంత కష్టమో, కార్లలో కాలక్షేపం చేస్తూ, కాయకష్టం మీద ఆధారపడటంకూడా అంతకు మించిన కష్టమే. అంతకు మించిన అవమానమే. ఆ రాత్రే ఆ ఊరికి శెలవిచ్చాడు శంకరయ్య. భవిష్యత్తుమీది కొత్త కొత్త పథకాలతో పరంధామయ్య కూడా తన మజిలీని మార్చుకొన్నాడు.

ప్రతి క్షణం కాల్చుకు తినే గతం నుంచీ, ఆ గతం నుండి చిమ్ముకొచ్చే వేదనుంచీ తేరుకున్న శంకరయ్య శరీరంలో కంపన బయలుదేరింది. లోలోన కుమిలిపోతున్నది. తన సర్వస్వాన్ని ఊడ్చు కొన్నిన ఈ స్వార్థపరుడితోనా తన కూతురి పెండ్లి ప్రస్తావన పోయింది! ఆ బంధుత్వానికి అర్థ మేది? వీల్లేదు, వీల్లేదు.

ఆగ్రహంతోనూ, అయిష్టంతోనూ కదలబారిపోతున్న శంకరయ్యను తదేక దృష్టితో చూశాడు పరంధామయ్య. అవ్యక్తమైన ఆనందం అతని ముఖం నిండా కమ్ముకొంది. కళ్ళనిండా కాంతి. గొంతెత్తి "శంకరయ్యా" అని పిలిచాడు. కొరడా దెబ్బ కొరడాతో కొట్టిన పరిహసిస్తుంది ఆ పిలుపు శంకరయ్యకు. వ్యంగ్యంగా లేచి [illegible] పరంధామయ్య.

"ఇంత తేలికగా నిన్ను కలుసుకుంటా ననుకోలేదు, శంకరయ్యా."

"[illegible]"

"ఏమిట్లా వచ్చావిక్కడికి?"

"[illegible] మీట్లా తిరుగు కొచ్చింది."

"[illegible] తీర్థ [illegible] ఉంది. ఇది నా అదృష్టం."

"పరంధామయ్యా! వాటికి మీదున్నది [illegible] నుంచి లాగాలి. కళ్ళలో ఉన్నది కనుపాపలో కనిపించాలి. అయినా, నీ [illegible] అదృష్ట వంతుడివే."

మద్రాసు కళాక్షేత్రం కళాంజలి 15 వ వార్షికోత్సవం ఇటీవల తమిళనాడు లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ కార్యదర్శి శ్రీ అలగిరి స్వామి అధ్యక్షతన జరిగిన సందర్భంలో కూచిపూడి భరతనాట్య నర్తకి కుమారి కళ్యాణి 'భామా కలాప' ప్రదర్శనం ఇచ్చిన సందర్భంలో ఒక సన్నివేశం. పక్కన మాధవిగా నటించిన కుమారి విజయ దుర్గ.

"అట్లా అనకు, శంకరయ్యా. నీ కోసం ఎన్నో చోట్ల గాలించాను! నిరాశ చెందాను. ఇంతకీ నీవు ఉంటున్న దెక్కడ?" ఆప్యాయంగా అడిగాడు పరంధామయ్య.

"రెండు సంవత్సరాల నుంచీ ఇక్కడే."

"ఈ పట్నంలోనా?!"

"అవును."

"అడ్రెసు?"

శంకరయ్య చెప్పాడు.

"ఏం చేస్తున్నావు?"

"చెప్పుకో దగ్గంత పనేమీ లేదు గాదు."

"సంతానం?"

"ఒక్క కూతురు."

"చదివిస్తున్నావా?"

"ఆఁ."

"నీకూడా తీసుకు రాలేక పోయావా?"

"నే వొస్తున్నది నీ ఇల్లని నాకే తెలియదు."

"విచిత్రం!"

"పరంధామయ్యా! నీ కొడుకుని చదివిస్తున్నావా?"

"వాడే చదువుతున్నట్లు నటిస్తున్నాడు."

"ఎక్కడ?"

వివరాలు చెప్పాడు పరంధామయ్య.

తాను రావలసింది ఈ ఇంటికే నని నిర్ధారణ చేసుకున్నాడు శంకరయ్య.

"అంతా బాగున్నారా?" తిరిగి పరంధామయ్య ప్రశ్నించాడు.

"మా బాగోగులు ప్రస్తుతం నీ చేతుల్లోనే ఉన్నాయి."

"నా చేతుల్లోనా?"

"అవును."

"చెప్పు అదేమిటో!"

మళ్ళీ శంకరయ్యలో శంక ముసురు కొంది. విషయం ఇదీ అని తాను చెపితే పరంధామయ్య ముందు మళ్ళీ చెలిమి వదులుకొని వస్తుందేమో, ఏకసక్కెం కావలసి వస్తుందేమో అనే సందేహం లోనే శంకరయ్య మనసు దగ్గమౌతున్నది. ఇహ తన నుండి పరంధామయ్య తీసుకోగలిగింది మాత్రం ఏముంది? ఆత్మగౌరవం. అది తన కూతురు కోసం పరీక్షకు పెట్టక తప్పదు.

"ఆగిపోయావేం? ఏం చెయ్యాలో చెప్పు, శంకరయ్యా!"

పరంధామయ్య మాటల్లో లౌకికం లేదు. నాటకం లేదు. ఆనువయం, సన్నిహితత్వమే గోచరించినాయి శంకరయ్యకు.

"నా కూతురు నీ ఇంటి కోడలు కావాలని కలలు కంటున్నది, పరంధామయ్యా!" శంకరయ్య వచ్చిన వ్యవహారాన్ని తేల్చి చెప్పాడు.

ఇదీ సంగతి అన్నట్లు చూశాడు పరంధామయ్య.

"ఏ నాడో మనం విడిపోయాం. పిల్లల ద్వారా చేరువవుతున్నాం. ఈ బంధాన్ని పెంచి పెద్ద చెయ్యటమో, తెంచి వెయ్యటమో నీ చేతుల్లోనే ఉంది, పరంధామయ్యా."

పెండ్లి ప్రస్తావన ఏ తంత్రుల ద్వారా లక్ష్మీదేవమ్మ చెవుల్లో గింగురులు పెట్టిందో "ఎవరూ?" అంటూ ప్రవేశించింది.

"అదేనే— శంకరయ్య." పరంధామయ్యతో అదే తాపీతనం.

"ఏం చేస్తున్నట్టిప్పుడు?"

శంకరయ్య చెప్పాడు.

"కూతురు పెండ్లి కెదిగొచ్చింది గదూ? ఆరాటం కాలు నిలువ నివ్వదు మరి." చిరునవ్వు మీసాల మీద చిందు లేస్తుంటే అనవోకగా శంకరయ్యను చూస్తూ అన్నాడు పరంధామయ్య.

"సంబంధ మేదైనా కుదిరిందా?"

"ఈ ఇంటికే ముడి పెట్టాలని ముచ్చట పడుతున్నాడు."

"కట్నాలూ కానుకలూ ఏమైనా?"

"కట్నమైనా, కానుకైనా నాకు మిగిలింది ఆ కూతురేనమ్మా."

తన అశక్తతను చెప్పుకోనుకున్నాడు శంకరయ్య.

"కోరికలు కొండ లెక్కుతుంటే, రాతలు గోతులు తవ్వాయట. కళ్యాణికైనా, విద్యానికైనా సాటివాళ్ళు కావాలి. పట్టి ఆశలే కాపరం చెయ్యవు మరి." నిక్కచ్చిగా అంది లక్ష్మీదేవమ్మ.

చూపునంతా మట్టి నుసిపై గుచ్చిన పరంధామయ్యను చూస్తూ అన్నాడు శంకరయ్య:

"నీ సమాధానం కూడా ఇదేనా, పరంధామయ్యా?"

"ఇందులో ఆయన చెప్పేదేముంది? కోటీశ్వరులతో సంబంధం మరో కోటీశ్వరుడికే సాధ్యం." తన అంతస్తు మీది దర్పం, శంకరయ్య బీదతనం, ఏకాకితనం మీది అసహ్యం ధ్వనించాయి లక్ష్మీదేవమ్మ మాటల్లో.

శంకరయ్య కాళ్ళ కింద నిప్పు రాజుకొంది. గుండెలో ఘోష బయలుదేరింది. మనసులోని కోపం కళ్ళలోకి ప్రవహించింది. దాన్ని పటపటమని నలిపి వేశాడు. స్థాణువులా వెనుదిరిగాడు.

"నేనూ తోడుగా వస్తానుండు, శంకరయ్యా."

"వద్దు, పరంధామయ్యా. నువ్వు నడిచే ఇనప్పెట్టెవు, నేను నాట్యం చేసే దరిద్రాన్ని. మనిద్దరి కలయిక పనికి పడదు."

చెమర్చిన కళ్ళతో సాగిపోయాడు శంకరయ్య. అద్దంలో తన ప్రతిబింబాన్ని తాను చూస్తున్నట్లు శంకరయ్యను చూస్తూ ఉండిపోయాడు పరంధామయ్య.

చిరుబుర్రు లాడుతూ వస్తున్న శంకరయ్యను చూసిన సుభద్రమ్మ వెళ్ళిన చోట జరిగిన పరిణామాన్ని తేలికగానే గ్రహించగలిగింది. నిరాశ, నిర్వేదము గూడుకట్టుకున్న శంకరయ్య బరువుగా అడుగులేస్తూ లోని కొచ్చాడు.

"ఏమన్నారు?"

హొయలు

చిత్రం—ఎస్. ఎస్. వి. చిరంజీవిరావు (పుటలు 14)

"పరాయి వాళ్ళయితే పట్టించుకొనే వాణ్ణే కాను."

"అంటే?"

"నా దురదృష్టం కొద్దీ ఆ ఇల్లు పరంధామయ్యదే."

"పరంధామయ్యదా? !"

"అవును. ఆత డిప్పుడు కోటీశ్వరుడు."

"మనసిచ్చైనా మాట్లాడలేదా?"

"మన దరిద్రాన్ని అసహ్యించుకునే మనుషులు, మనతో బంధుత్వాని కంగీకరిస్తారా?"

"విషయమంతా చెప్పారా?"

"చెప్పబోట్టే నా కెదురైంది పరంధామయ్య మౌనం, ఆయన భార్య పరిహాసం."

సుభద్రమ్మ ఏదో సర్ది చెప్ప బోయేంతలో బయట తలుపు చప్పుడైంది. వెళ్ళి తలుపు తీసిన సుభద్రమ్మ కళవళపడుతూ లోనికి తప్పుకొంది.

గుమ్మంలో నిలబడ్డ పరంధామయ్యను ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ ఉండిపోయాడు శంకరయ్య.

"లోనికి రావన్నా, శంకరయ్యా?"

"ఇక్కడ అంతస్తులూ, అద్దంకులూ ఏమున్నాయి?"

"మామూలుగా మాట్లాడు, శంకరయ్యా."

"మాట్లాడిన కొద్దీ నేను పొందేది అవమానమేగా?"

"అవమాన మెందుకు, శంకరయ్యా! నా కొడుకును నీ ఇంటికి కట్టి వేసుకునే అన్ని అధికారాలూ నీ కున్నాయి."

"నేను కోటికి పడగ లెత్తలేనుగా!"

"లేవని ఎవ రన్నారు?"

"ఒక రనటం దేనికి? నా బ్రతుకు నీకు తెలియంది కాదు."

"శంకరయ్యా, మొదటినుండీ నీకు పట్టుదల, ఆవేశం అధికం. ఆ విషయంలో మాత్రం నీలో మార్పు లేదు."

"మార్పు లొచ్చే జాతకాలు వేరే ఉంటాయి."

"ఒకరు అప్పునన్నా, కాదన్నా ఇప్పుడు నువ్వూ నా అంత వాడివే. ఇప్పటా నాకు వాటాదారుడివే. ఇవొక సారి చూడు, శంకరయ్యా."

తన హాండ్‌బాగ్‌లోని దస్తావేజు లన్నింటిని శంకరయ్య చేతి కందించాడు పరంధామయ్య. ఆశ్చర్యంగా, అయోమయంగా వాటిని పరికించిన శంకరయ్య—"ఏమి టిదంతా, పరంధామయ్యా?" అన్నాడు.

"మన అనుబంధానికి అద్దంలాంటివి ఇవి."

"అంటే?"

"చెపుతా. చెప్పే ముందు నీ దొక వాగ్దానం చెయ్యాలి."

"ఏమని?"

"గతంలో నే చేసిందిగాని, ఇప్పుడు చెప్పబోయే విషయాన్ని గాని నువ్వు తిరస్కరించకూడదు."

"నువ్వు చెప్పండే!"

"నీ ఆగ్రహం తగ్గిందే ఎట్లా చెప్పేది?"

"నీ మీద నా కాగ్రహమెందుకు, పరంధామయ్యా?"

"అదే నిజమైతే ఆ నాటి మాటే ఉండదు, శంకరయ్యా! ఆ నాడు నీలో పేకాటలో కూర్చున్నాను — గుర్తుందా కదూ?"

ఉందన్నట్లు తల ఊపాడు శంకరయ్య.

"ఎప్పుడూ లేనంతగా ఆ రోజు నా చెయ్యి పై ఎత్తుగా ఉంది. ప్రతి ఆటా కలిసి వచ్చింది. అదృష్టం అందినంత వరకూ నా వశం చేసుకోవాలని నా కెంత ఆత్రంగా ఉందో, చెప్పాలంటే మరదృష్టాన్ని నెట్టివేసి, ఫలితాన్ని నీ కనుకూలంగా మలుచుకోవాలని నీ దోసా అంతే పంతం పెరిగింది. ఆ నాడు నా స్థానంలో నీ కెదురుగా మరెవరున్నా సి వెట్టుదల తరిగేది కాదు. నీ ఆరాటం మనిపోయేది కాదు. అప్పుడే నే వొక నిశ్చయం చేసుకున్నాను— ఆటలో నీ నుండి నేను పొందిన డబ్బుతో ఏదైనా వ్యాపారాన్ని మనిద్దరి పేరా ప్రారంభించా లని, ఆ రకంగా ఆ డబ్బును సద్వినియోగ పరచాలని. ఆ ఆశయంతోనే ఆ ఊరు వదిలి వచ్చాను. నీ డబ్బు నీకు తిరిగి ఇవ్వడానికీ ఆ క్షణంలో నా మనసొప్పలేదు. అట్లా చేస్తే నీవు మళ్ళీ ఆ డబ్బును పేకాటలో మరెవరికో పోగొట్టు కొన్నావన్న ప్రమాదం ఉంది. అందుకే దాని గురించి నీకు కూడా చెప్పకుండా అక్కడి నుండి వెళ్ళిపోయాను. ఇద్దరి పేరా వ్యాపారం ప్రారంభించాను. కలిసి వచ్చింది. లక్షల లక్షలు పెరిగింది. జరిగిన పరిణామాన్నంతా నీకు తెలియ చెప్పాలని మన ఊరు వచ్చాను. నా దురదృష్టంకొద్దీ నీవూ ఎటో వెళ్ళి పోయావు. ఎన్నో చోట్ల వెదికాను. ఎందరినో అడిగాను. నా ఆశ నిరాశే అయింది. నా ఆనందం తరిగి పోసాగింది. అయినా, శంకరయ్యా, నీ నాటికైనా నిన్ను తిరిగి కలుసుకోగలనని, నే చేసిన పనికి నీ నుండి ఆదరాన్ని, అభినందనను ఎంతగానో పొందగలనని ఎదురు చూశాను. నా మనసు నీ ముందు పెట్టి నీ కళ్ళలో మెరిసే సంతృప్తిని, సంతోషాన్ని తనివి తీరా చూడాలని ఆశపడ్డాను. శంకరయ్యా, నేను చేసిన ప్రతి వ్యాపారంలో నా కెంత హక్కుందో, ఈ నాడు నీకూ అంతే హక్కుంది. పెంచిన ఈ ఆస్తిమీద నీకూ సగభాగ ముంది. అదే ఈ డాక్యు మెంట్లు. ఇప్పుడు చెప్పు శంకరయ్యా, ఆ నాడు పేకాటలో నీ ధనాన్ని కాదనకుండా గెలుచుకోవటంలోనూ, ఆ ధనాన్ని ఇట్లా వినియోగించటంలోనూ తప్పు చేశా నంటావా! నే చేసింది నేరమంటావా? నా మీద నీ క్రోధం కలగటం సమంజస మేనంటావా?" చెప్పటం పూర్తిచేసి ఆశగా శంకరయ్యను చూస్తూ ఉన్న వరంధామయ్య కదలబారిపోయాడు.

శంకరయ్య కన్నుల్లో ఉబుకుతున్న ఊట. పరవాళ్ళ విస్మిత సంపదం. అపారమవ్యక్తం తెలియని పారవశ్యం.

"శంకరయ్యా, కన్నీరు కారుస్తు న్నావా?"

"అవును, కన్నీరే. ఆనందం వరదలై గట్లు చీల్చుకు పారుతున్నది. దీన్నాపకు వరంధామయ్యా. కంటో కూడా తలవని పరిణామం ఇది. ఈ చిన్ని మనసు సంబాళించుకోలేకపోతున్నది."

"శంకరయ్యా!"

"అవును, వరంధామయ్యా. మన స్నేహాన్ని సార్థకం చేశావు."

"అది నీ సహృదయత."

"కాదు, నీ దయ."

"ఏమి టా మాటలు, శంకరయ్యా! ఇంతలో మనమధ్య దయ లేమిటి? ఇ ప్రత్యర్థంలో ఇవి మన బాధ్యతలు."

"మ స్నేహన్నా అను. నీ ఉదారత ముందు మళ్ళీ నే వోడిపోయాను."

"ఈ మారు మ వ్వోడిపోతే నే సంగీకరించను."

"అవునులే. ఓడినా గెలుపు నాదే నేస్తుంటివిగా!"

"శంకరయ్యా, నీ కూతుర్ని మా ఇంటి దీపంగా వెలిగించాలని భావించావు కదూ? లే. ఈ నాడు నీవూ కోటీశ్వరు డివి. ఆ అధికారంతోనే తన కొడుకును నీకు అమ్మివేయమని నా భార్యను డిమాండ్ చెయ్యి. నీ ఆశ ఫలించి తీరు తుంది."

వరంధామయ్యను ఆత్మీయంగా ఆలింగ నం చేసుకున్నాడు శంకరయ్య.

"ఇంతకీ కోడల్ని కళ్యాణమడియల్లో తప్ప నాకు చూపించదలుచుకో లేదా, శంకరయ్యా!"

"ఎంత మాట! నీ కోడలితోపాటుగా ఈ ఇల్లునుకూడా ఓ మారు చూద్దువు గాని లే వరంధామయ్యా."

శంకరయ్యతోపాటు వరంధామయ్య కూడా లేచి నిలబడ్డాడు. ఇంతలో బయట గుమ్మం ముందు టాక్సీ ఆగింది. గుళ్ళో వివాహతతంగం అప్పుడే పూర్తి చేసుకుని, ఆ పెండ్లి బట్టం లోనే టాక్సీనుండి దిగారు కొత్త జంట. మనోహర్, వరుడూ లోని కడుగు పెట్టారు.

ప్రియమైన పాఠకులారా! ఇప్పు డీ సంఘటనను గూర్చిగాని, నోట మాట రాక, నిశ్చేష్టులై పర్కింగ్‌స్టైల్‌లా నిల బడ్డ ఇందరి వ్యక్తుల ముఖ కవళికలను గూర్చిగాని నేను వ్రాసి, మీ చేత చదివించేదానికన్న, ఈ సన్నివేశాన్నే ఓ చిన్న చలనచిత్రంగా తీసి మీకు చూపాలని, అధవా ఒక చిత్రంగా నేనైనా మీ ముందుంచాలని నాకూ ఉబలాటంగా ఉంది. అంతేకాదు ఆ చిత్రాన్ని మీరు చూస్తున్నప్పుడు, మీ ఉత్కంఠతలో, ఉత్సాహంలో పాలు పంచుకోవాలనే తహ తహ నాకూ ఉంది. అయితే, నా అశక్త తను మీరు మన్నించాలి మనసారా.

నిలువుగుడ్లు పెట్టుకొని నిలుచున్న శంకరయ్య అవస్థను చూసి ముసి ముసిగా నవ్వుకున్నాడు వరంధామయ్య.

"శంకరయ్యా, కంగారుపడకు. ఆ అమ్మాయి నీ కూతురే అయితే ఆ పక్కనున్న వరుడు నా కొడుకే."

సంతృప్తి నిండిన మనసుతో అన్నాడు వరంధామయ్య.

శంకరయ్య గుండెలు కుదుటపడ్డాయి.

"శంకరయ్యా, కాలం పరుగులు తీస్తు న్నది. ఆ వేగాన్ని మనం అందుకోలేక పోతున్నాం. ఏదో చెయ్యాలనే ఉబలాటం లోనే ఉన్న మనకు, ఆచరణలో చేసి చూపించారు వీళ్ళు. ఈ కాలంతో కదిలి రావాలనే సందేశాన్నికూడా మన కందిస్తు న్నారు. అంగీకరించక తప్పదు మరి." చిరునవ్వుతో పలికాడు వరంధామయ్య.

తమ పాదాల చెంత వాలిన ఆ ప్రేమ జంటను ఆశీర్వదించటంలో శంకరయ్యా, వరంధామయ్యా మరోకసారి పోటీపడ్డారు.

లోన గుమ్మం వ్వాటున అదురు తున్న గుండెల్ని అరిచేతుల్తో పట్టుకొని ఇదంతా గమనిస్తున్న సుభద్రమ్మ తల్లి డిల్లిన మనసు తేటతేటగా తేరుకొంది. ఆమె ముఖంలో సంతృప్తి మెరిసింది.

అదిలో సుభద్రమ్మకు సంప్రదా యాల కట్టుబాట్లలో లేని ఈ నాటి యువతీ యువకుల ప్రేమల పట్లా, పెళ్ళిళ్ళపట్లా ఎంత అయిష్టం ఉన్నా, అసంతృప్తి పెరిగినా, తన కూతురు విషయం వచ్చేసరికి తలిదుూ లోకాన్ని వేరు చేసింది. తన ఆలోచనల్ని పరిహాస్యం చేసివేసింది. తన కూతురు భవిష్యత్తులో బంగారుపువ్వులు పూయాలని ఆశపడటం లోనూ, ఆమె మనసుపడ్డ వ్యక్తితోనే మనువు స్థిరపడాలని కోరుకోవటం లోనూ, కాలంతోపాటుగా తన మనసునూ మలుచుకోగలిగింది సుభద్రమ్మ. కనకనే తమ వివాహానికి పెద్దలు అంగీకరించ లేమోనన్న సందేహంలో గుళ్ళో పెళ్ళికి సిద్ధపడుతూ, తన వద్దకు వచ్చిన ఆ యువజంటను మనసారా దీవించి పంపింది సుభద్రమ్మే మరి. ★

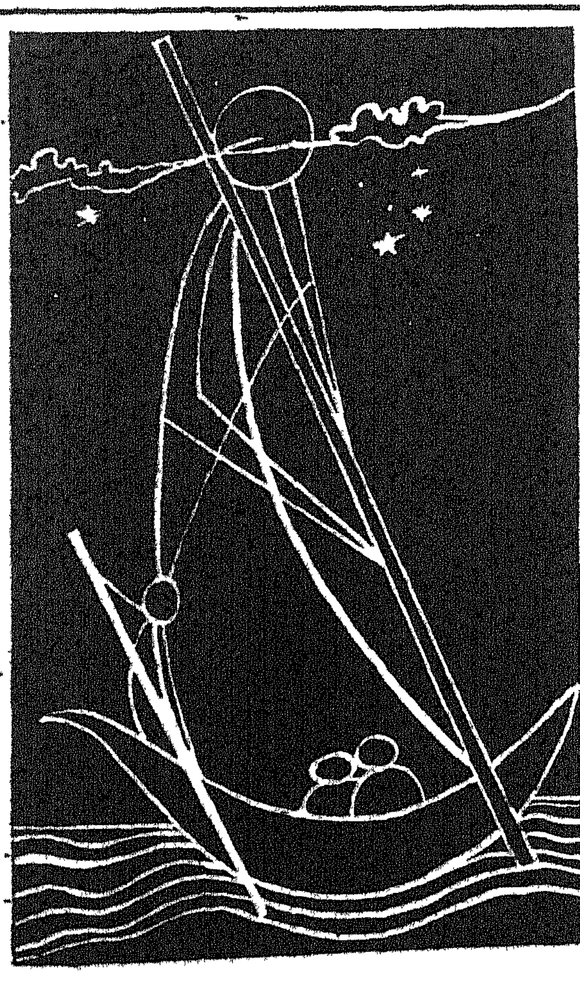

చిత్రం—టి. ఎస్. రామాంజనేయులు (గుంటూరు)